

Uporaba računalnika v različnih starostnih obdobjih

Computer Use in Different Age Groups

Mojca Mirt Jarc
OŠ Franceta Prešerna Kranj
mojca.mirtjarc@gmail.com

Povzetek

V prispevku predstavljam, kako se spreminja usposobljenost za delo z računalnikom skozi različna starostna obdobja. Prav tako me je zanimalo, kako se v zadnjih desetih letih spreminja odnos do računalnika pri osemletnikih. Zvemo, v kolikšni meri starši določajo, koliko časa naj otrok preživi za računalnikom, in v kolikšni meri so otroci in mladostniki seznanjeni z nevarnostmi interneta.

Ključne besede: uporaba računalnika, internet, nevarnosti interneta

Abstract

The article illustrates how computer literacy changes through different stages of life. My point of interest was also how in the last ten years the attitude towards the computers in eight year old children has changed. The research has indicated the extent to which parents decide the time of the child spent on the computer and the degree to which children and youngsters are familiar with dangers of the internet.

Keywords: computer use, internet, dangers of the internet

1 Uvod

V zadnjih letih smo priča izredno hitri informatizaciji, kar pomeni, da se tudi otroci veliko prej srečajo z računalnikom. V tem prispevku bom pokazala, kakšne so razlike med otroki v različnih starostnih obdobjih glede uporabe računalnika, poznavanja računalnika in pastí, ki jih prinaša uporaba interneta. Anketirala sem en oddelek tretješolcev (17 učencev), en oddelek devetošolcev (22 učencev) in en oddelek drugega letnika gimnazije (30 učencev). Zanimala me je njihova uporaba računalnika danes, devetošolce in gimnazijce pa sem anketirala tudi o njihovi uporabi računalnika, ko so bili sami v tretjem razredu. V raziskavi sem si pomagala z anketnim vprašalnikom, ki ga navajam v nadaljevanju.

2 Obdelava ankete

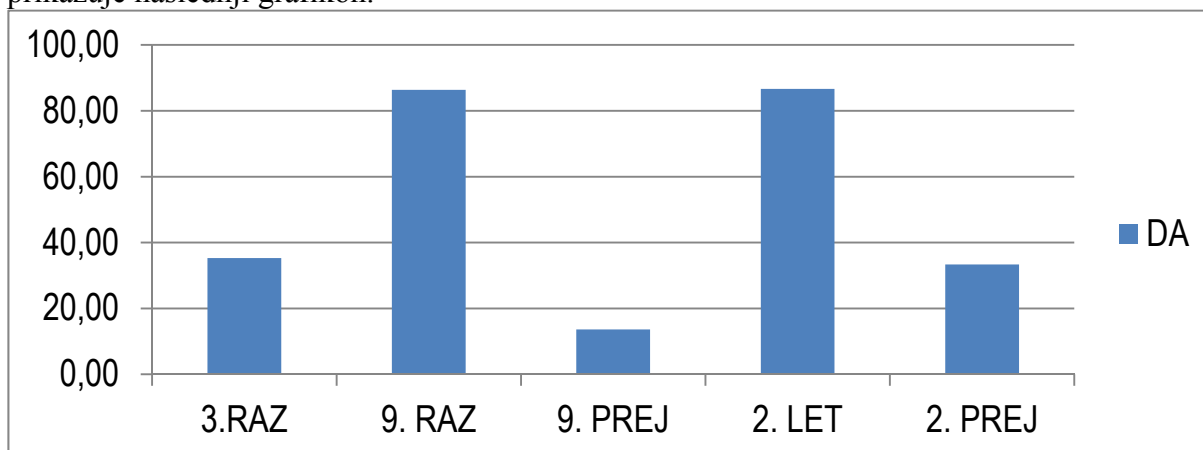
V tem prispevku bo vsakemu anketnemu vprašanju sledila analiza odgovorov.

Imaš doma svoj računalnik?

DA

NE

Vsi učenci seveda uporabljajo računalnik. Koliko učencev pa ima doma svoj računalnik, prikazuje naslednji grafikon.

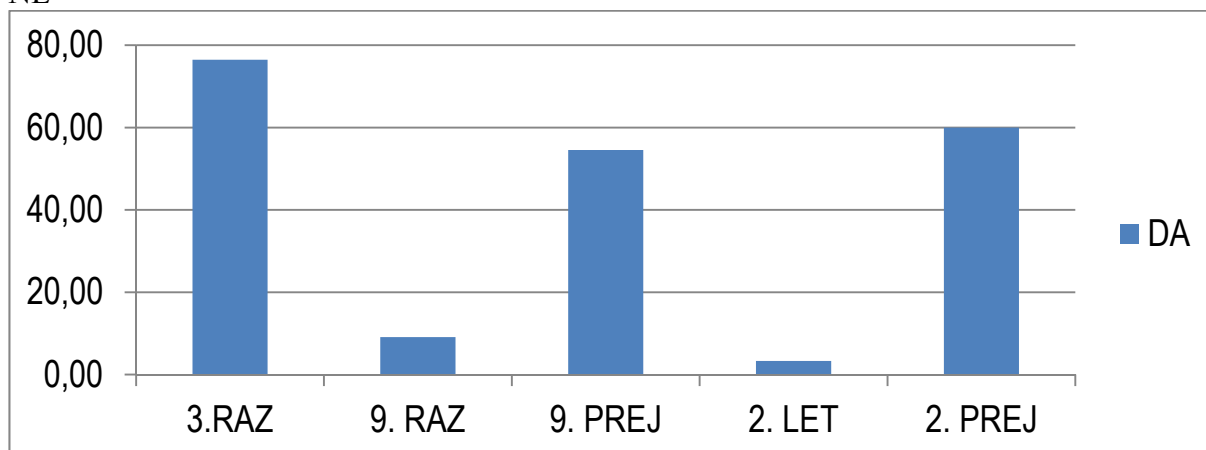
Slika 1 (odstotek učencev, ki imajo doma svoj računalnik)

Ker je število učencev po posameznih skupinah različno, sem rezultate normirala, podani so v odstotkih. Vidimo, da je delež tistih, ki imajo doma svoj računalnik, med devetošolci in dijaki drugega letnika skoraj enak – nad 86 %. Med letošnjimi tretješolci ima doma svoj računalnik 35 % učencev. Pred šestimi leti je bilo takih le okoli 14 % učencev, med dijaki 2. letnika gimnazije pa jih je bilo 33 %. To lahko pomeni, da je med učenci, ki imajo boljši učni uspeh, večji delež tistih (v primerjavi s splošno populacijo), ki imajo že v osnovni šoli svoj računalnik. Lahko pa pomeni tudi, da standard prebivalstva pada. Vsekakor pa ima populacija mladostnikov tako širok vir možnosti dostopa do računalnikov tudi izven šole, da učenje in delanje domačih nalog s pomočjo e-gradiv s tega vidika ni več sporno.

Ali ti starši določajo čas, ki ga smeš preživeti pred računalnikom?

DA

NE

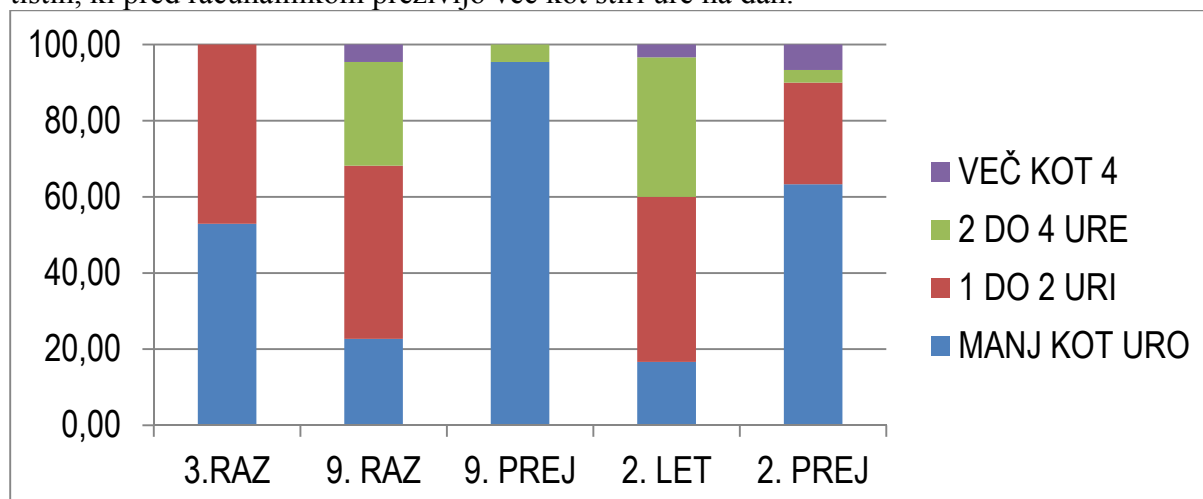
Slika 2 Grafikon prikazuje, kolikšen je bil delež učencev, ki so odgovorili z DA.

Ker je tudi tukaj prikazan graf v odstotkih, je zanimivo, da več kot trem četrtinam sedanjih tretješolcev starši določajo čas, ki ga smejo preživeti za računalnikom, pred šestimi oziroma devetimi leti pa naj bi bil ta čas določen okoli šestdesetim odstotkom učencev.

Koliko časa na dan v povprečju preživiš pred računalnikom?

- a) 1 uro ali manj na dan
- b) 1 do 2 uri na dan
- c) 2 do 4 ure na dan
- d) več kot 4 ure

Grafikon prikazuje, v kolikšnih deležih je zajet posamezen termin po različnih skupinah otrok. Z modro barvo je označen delež otrok, ki preživijo pred računalnikom do eno uro na dan. Z rdečo je označen delež tistih, ki preživijo pred računalnikom eno do dve uri na dan, z zeleno delež tistih, ki pred računalnikom preživijo dve do štiri ure na dan, z vijolično pa delež tistih, ki pred računalnikom preživijo več kot štiri ure na dan.

Slika 3

Vidimo, da s starostjo narašča čas, ki ga otrok preživi za računalnikom. Ko pa primerjamo tretješolce v različnih starostnih obdobjih, opazimo, da letošnji tretješolci preživijo več časa za računalnikom, kot so ga tretješolci pred šestimi ali devetimi leti. Zanimiva je tudi primerjava med devetošolci v tretjem razredu in gimnazijci v tretjem razredu, ki kaže podobno sliko, kot smo jo videli že pri drugem vprašanju, da populacija učno sposobnejših preživi več časa za računalnikom, kot velja to za celotno populacijo.

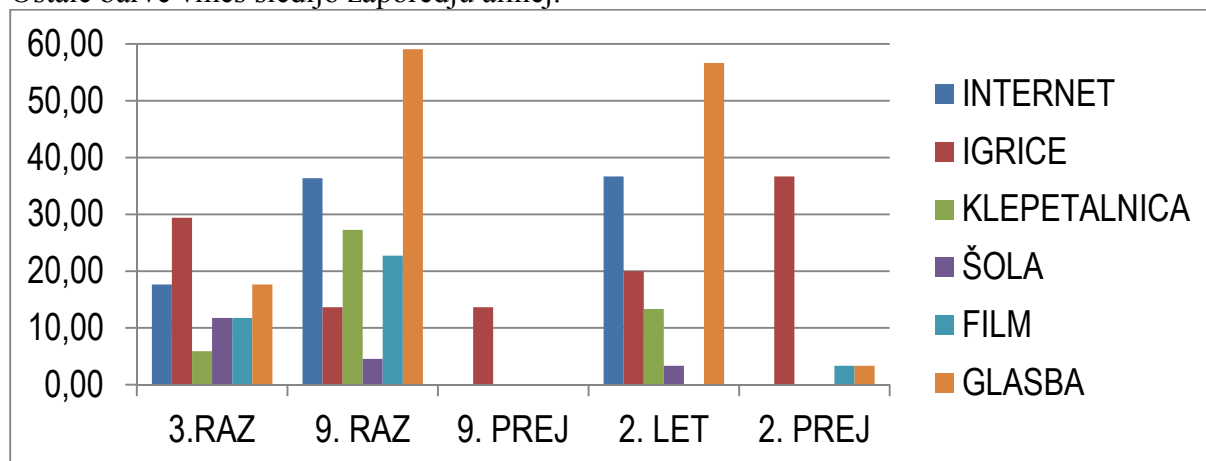
Na računalniku:

(1 – nikoli, 2 – redko, 3 – občasno, 4 – pogosto, 5 – vsak dan)

- iščem po internetu stvari, ki me zanimajo	1	2	3	4	5
- igram igrice	1	2	3	4	5
- sem na klepetalnici	1	2	3	4	5
- delam za šolo	1	2	3	4	5

- gledam filme	1	2	3	4	5
- poslušam glasbo	1	2	3	4	5

Grafikon prikazuje, kolikšen delež učencev vsak dan uporablja eno od navedenih alinej. Modra barva - »iščem po internetu stvari, ki me zanimajo«, oranžna -»poslušam glasbo«. Ostale barve vmes sledijo zaporedju alinej.

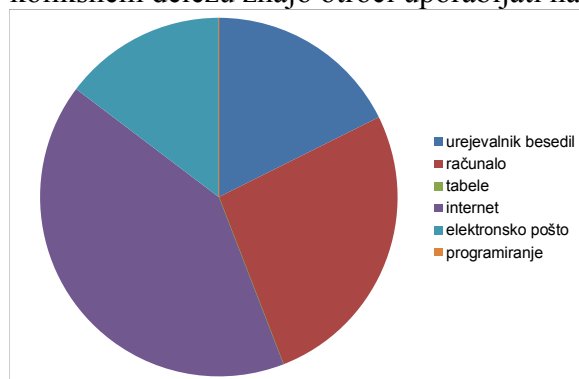
Slika 4

Med tretješolci jih največ igra igrice, podobne navade so imeli tudi tretješolci pred šestimi in devetimi leti. Devetošolci in gimnazijci najraje poslušajo glasbo. Nenavadno majhen odstotek učencev pa uporablja računalnik v zvezi s šolskimi obveznostmi.

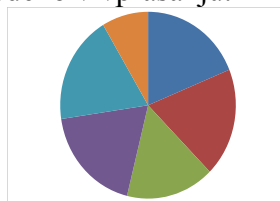
Kaj znaš uporabljati?

- urejevalnike besedil
- računalo
- tabele
- Internet
- elektronsko pošto
- programski jezik

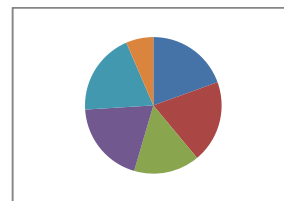
V nadaljevanju sledijo tortni diagrami za posamezno skupino otrok, ki prikazujejo, v kolikšnem deležu znajo otroci uporabljati navedeno v vprašanju.

Slika 5 3. razred

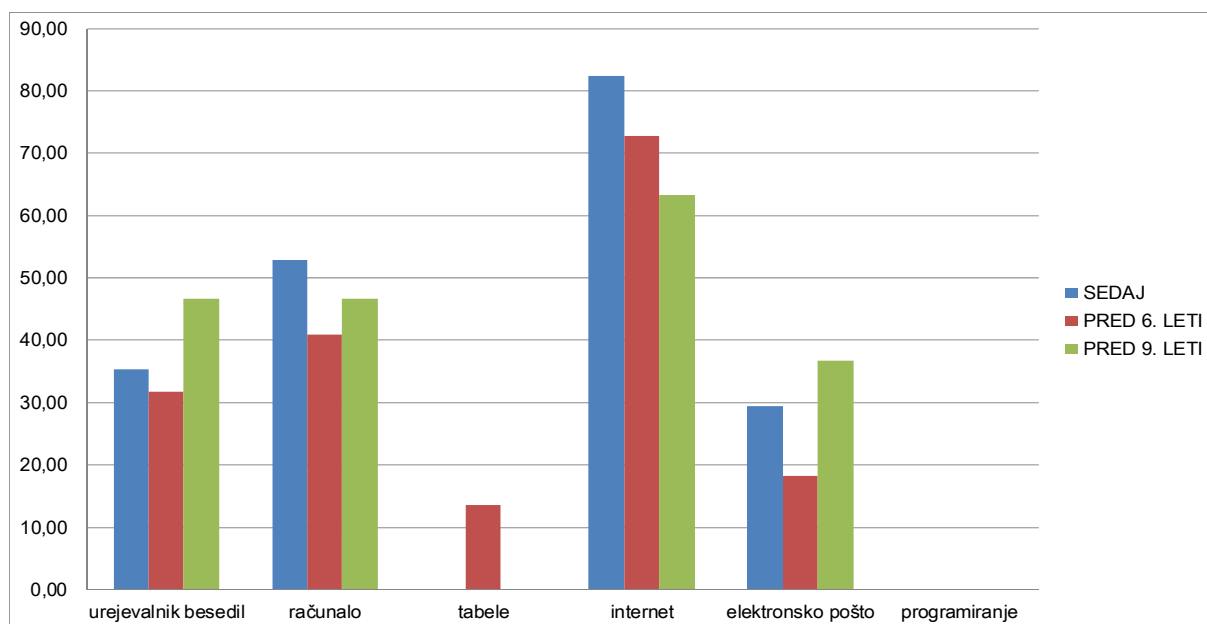

9. razred

2. letnik

Sledi diagram, v katerem je prikazano, kolikšen delež tretješolcev v različnih obdobjih je uporabljalo navedeno v vrstici. Modra barva so zdajšnji tretješolci, rdeča tretješolci pred šestimi leti, zelena pa pred devetimi leti. Podatki so v odstotkih.

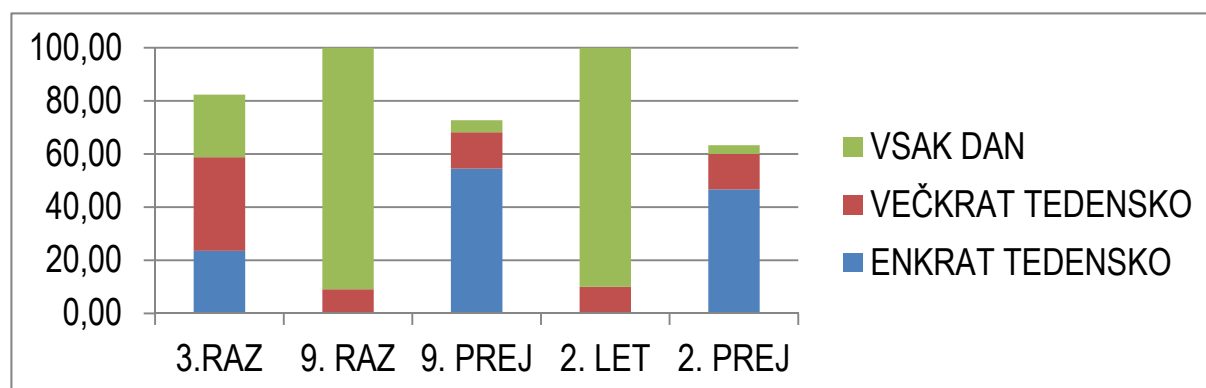

Slika 6

Vidimo, da se tretješolci glede na različno obdobje, v katerem so odraščali, med seboj ne razlikujejo veliko. Največ so uporabljali internet, pri čemer prednjačijo zdajšnji tretješolci.

Kako pogosto uporabljaš internet?

- a) enkrat na teden ali manj
- b) nekajkrat na teden
- c) vsak dan

Slika 7

Grafikon prikazuje, kako pogosto so otroci in mladostniki na internetu. Podatki so v odstotkih, celotna populacija pa ni zajeta v stolpcih, ker nekateri ne uporabljajo interneta. Med letošnjimi devetošolci in dijaki drugih letnikov skoraj ni razlike, devetdeset odstotkov jih uporablja internet vsak dan (zelena barva). Tudi med letošnjimi tretješolci jih je malo manj kot četrtina vsak dan na internetu, pred šestimi leti jih je bilo manj kot pet odstotkov, pred

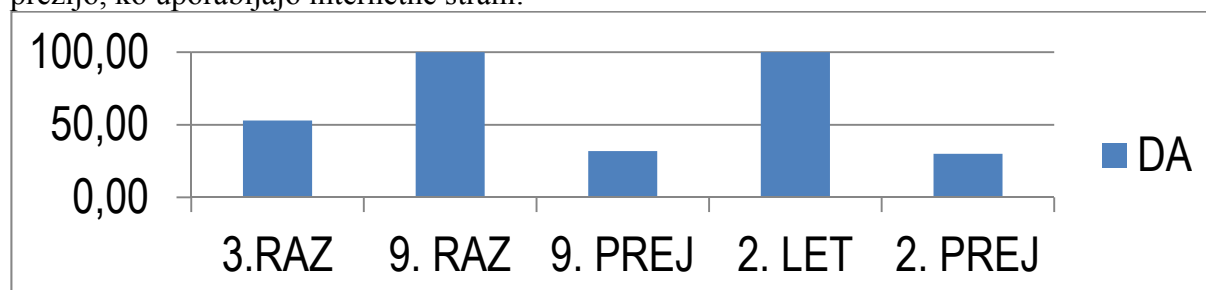
devetimi leti pa le nekaj več kot tri odstotke. Če ima pri tem vprašanju populacija podobne navade kot pri prejšnjih, lahko sklepamo, da je pred devetimi leti le okoli dva odstotka tretješolcev uporabljalo internet vsak dan. Iz podatkov lahko sklepamo, da celotna populacija mladostnikov vsaj občasno uporablja internet. Slednje ni značilno za celotno populacijo prebivalcev Slovenije (od 10 do 74 let), kjer jih internet uporablja 70% (vir: raziskava RIS-a za leto 2010, RIS – raba interneta v Sloveniji).

Si poučen o nevarnostih, ki nate prežijo na internetu?

a) DA

b) NE

Naslednji grafikon prikazuje, v kolikšnem deležu so otroci poučeni o nevarnostih, ki nanje prežijo, ko uporabljajo internetne strani.

Slika 10

Devetošolci in dijaki 2. letnikov so v celoti seznanjeni z nevarnostmi, ki prežijo nanje na internetu. Menim, da gre to pripisati šoli. Med tretješolci se delež te populacije počasi dviguje.

3 Zaključek

Uporaba računalnika je med celotno populacijo zelo razširjena že v prvih letih OŠ. Starši se glede nadzora nad uporabo vedejo razumsko, s starostjo otrok nadzor popušča. Otroci za računalnikom preživijo veliko časa, zelo majhen delež otrok pa pri tem pretirava (več kot štiri ure). Želeli bi si, da bi učenci za računalnikom preživeli več časa zaradi šole. Večina jih uporablja internet in so poučeni o nevarnostih, ki pri tem prežijo nanje. Zanimivo bi bilo slediti še posameznemu anketirancu, kakšna je korelacija med posameznimi odgovori v tretjem in devetem razredu oziroma v drugem letniku.

Veseli me, da so moji rezultati raziskave pokazali, da naši otroci za računalnikom ne preživijo toliko časa kot njihovi vrstniki v drugih državah, vsaj anketirani ne. Pomembno odgovornost pri določanju časa, ki naj bi ga otrok preživel pred računalnikom, nosijo starši. Ti morajo vsaj v času osnovne šole paziti, da so otrokove aktivnosti uravnotežene in da v ničemer ne pretirava. Z anketo sem poskušala tudi ugotoviti ali je računalnik v pomoč otroku pri premagovanju šolskih obveznosti, ali pa je morda celo ovira. Da ni ovira, potrjuje že podatek, da otroci večinoma ne pretiravajo v času preživetim za računalnikom, da pa jim računalnik trenutno ni v veliko pomoč, ugotovimo iz rezultatov 3. vprašanja. Otroci premalo uporabljajo računalnik za stvari v povezavi s šolo, vendar se stanje popravlja. Tretješolci danes že zadovoljivo veliko časa preživijo za računalnikom zaradi šole. Iz podatkov lahko zaključimo, da bodo to pozitivno navado prenesli tudi v višje razrede. (Zdajšnji devetošolci zelo malo

uporabljajo računalnik za stvari v povezavi s šolo, kot tretješolci ga v ta namen niso uporabljali skoraj nič in enako je z 2. letnikom.)

Viri

<http://www.dnevnik.si/novice/znanost/1042332059>

http://www.mojmikro.si/prezivet/varnost/koliko_zaslonov_je_prevec <http://www.ris.org>

<http://www.safe.si>